

TUMSĀ MANI TAUTAS VEDA

Liriska deļa 12 meitām

Viļa Ozola horeogrāfija un apraksts
Tautas mūzika no albūma „Sauls meita”
Grupās „Ilģi” interpretācijā

Liriska rakstera ornamentāla deļa. Tā veidota izmantojot vedību dziesmas „Tumsā mani tautas veda” melodiju. Mūzikai ir divas daļas. Pirmajā mūzikas daļā deļotāju kustības ir plēstošas un plašas. Otrajā mūzikas daļā deļo enerģiskāk un trauksmaināk. Deļa pirmo reizi iestudēta Jelgavas pilsētas kultūras nama Tautas deļu ansamblī „Jaunība” 2001.gada decembrī.

PIRMAIS GĀJIENS

I. mūzika, 8 + 7 taktis

Deļas sākumā meitas nostājas pa sešām skatuves katras malas kulisēs. – 1.abajā pusē – viena aiz otras – 10., 9., 11., 8., 7., 12. meita. Kreisajā pusē – 3., 4., 2., 5., 6., 1. meita.

- 1.- 2.t.- Pēc 8 mūzikas icvadtaktīm ar 1. kustību skatuves dibenplānā iznāk pirmās 4 meitas (1.zīm.).
- 3.- 4.t.- Pirmās 4 meitas līnijā sadotās rokās dodas uz priekšplānu. Dibenplānā iznāk nākošās 4 meitas (2.zīm.).
- 5.- 6.t.- Pirmās 4 meitas šķiras uz skatuves malām un dodas uz dibenplānu. Otrās 4 meitas nāk uz priekšplānu. Dibenplānā iznāk trešās 4 meitas (3.zīm.).
- 7.- 8.t.- Pirmās meitas dibenplānā veido līniju. Otrās meitas, vīspirms palaižot garām trešās, veido otro līniju. Priekšplānā iznāk 4 trešās meitas (4.zīm.). 8.takts beigās meitas izveido 5. zīmējumu.
9. – 10.t.- Meitas virzās kā parādīts 5.zīmējumā. – malcējās apiet katra pa vienai nelielu aplīti pa labi. Vidējās meitas ar 1.kustību apiet aplīti ar labajiem pleciem pa divām kopā pret deļas ceļu.
11. – 12.t.- Deļotājas sadod pa pāriem kreisās rokas un ar 1. kustību apgriežas uz vietas vienu reizi (6.zīm.)
13. – 14.t.- Atkārtu 9.-10. darbību (5.zīm.).
- 15.t.- Meitas līnijās atkāpjas atmuguriski nedaudz uz dibenplānu.

OTRAIS GĀJIENS

2. mūzika, 8 taktis

- 1.t.- Meitas līnijās izpilda 3.kustību griezienā pa labi (7.zīm.).
- 2.t.- Ar 3.kustību griežas līnijās pa kreisi.
- 3.t.- Meitas līnijās sadotās rokās ar 3.kustību, negriežoties un sadotās rokas ceļot, dodas uz priekšplānu.
- 4.t.- Ar 3.kustību negriežoties atkāpjas at muguriski uz dibenplānu. Sadotās rokas nolaiž. 4.t. beigās meitas nostājas kā parādīts 8.zīm.
5. – 6.t.- Meitas ar 3.kustību izpilda griezienu pa labi, pēc tam – pa kreisi.
7. – 8.t. Ar 3.kustību negriežoties deļotājas iziet, kā parādīts 9.zīmējumā, uz stūriem un 8.t. beigās izveido rombu (10.zīm.).

TREŠAIS GĀJIENS

1. mūzika, 8 + 7 taktis

1. – 2.t.- Meitas virzās ar 1.kustību kā parādīts 11.zīmējumā, - divi trijnieki mainās pa diagonāli, otrie divi virzās aplīšos.
3. – 4.t.- Mainās otrie stūri kā parādīts 12.zīmējumā.
5. – 6.t.- Mainās kā parādīts 13.zīmējumā.
7. – 8.t.- 1. un 10.meita izved savas virknītes aplī. 4. un 7.meita apved vēl mazu aplīti deļas ceļā virzienā. 8.t. beigās visas izveido kopēju aplī (14.zīm.).
9. – 10.t.- Meitas aplī sadotās rokās ar 1.kustību pavirzās ceturtdaļaplī pa deļas ceļā (14.zīm.).
11. – 12.t.- Katra meita ar 1.kustību apiet aplīti pa labi (15.zīm.).
13. – 14.t.- Meitas virzās 4 virknītēs kā parādīts 16.zīmējumā.
- 15.t.- Ar 2.kustību uz vietas izveido 17.zīmējumu.

CETURTAIS GĀJIENS

2.mūzika, 8 taktis

- 1.t.- Meitas ar 3.kustību griežas pa labi uz skatuves stūriem (17.zīm.).
- 2.t.- Griežas pa kreisi uz skatuves centru.
- 3. – 4.t.- Ar 3.kustību negriežoties pavirzās ceturdaļaplī pa dejas ceļu (18.zīm.)
- 5. – 6.t.- Atkārto 1. – 2.t. darbību tikai nākošā stūrī (19.zīm.).
- 7. – 8.t.- Meitas pa trim sadotās rokās ar 3.kustību atmuguriski atkāpjas kā parādīts 20.zīmējumā. Gājiena beigās izveido plašu rombu. Rokas pa trijniekiem sadod priekšā krustiskā satvērienā (21.zīm.).

PIEKTAIS GĀJIENS

1.mūzika, 8 + 7 taktis

- 1. – 4.t.- Meitu trijnieku vispirms dodas uz centru. Pēc tam ar plašu loku virzās kā parādīts 21.zīmējumā. – 4.taktī atkāpjas uz stūriem.
- 5. – 8.t.- Dejoņtājas virzās kā parādīts 22.zīmējumā. 8.taktī, atkāpjoties no centra uz āru, sadod rokas plašā aplī (23.zīm.).
- 9. – 10.t.- Ar 1.kustību kopējā aplī deļotājas pavirzās ceturdaļaplī pa dejas ceļu (23.zīm.).
- 11. – 12.t.- Katra meita apiet mazu aplīti pa labi no centra uz āru (24.zīm.).
- 13. – 14.t.- Meitas ar 1.kustību virzās pa trim viena aiz otras kā parādīts 25.zīmējumā. - izveido trīs līnijas.
- 15.t.- Visas meitas trīs līnijās, griežoties uz vietas ar 2.kustību pa labi, gājiena beigās nostājas kā parādīts 7.zīmējumā.

SESTAIS GĀJIENS

2.mūzika, 8 taktis

- 1. – 6.t.- Deļotājas izpilda 2.gājienā 1. 6.t. aprakstīto darbību. kā parādīts 7. un 8. zīmējumā.
- 7. – 8.t.- Pretimstāvošās meitas pa pāriem ar 3.kustību bez griezienu izpilda do-za-do. Uz priekšu mainās ar kreisajiem pleciem, atmuguriski – ar labajiem, gājiena beigās visas paliek ar skatu pret skatītājiem.

AIZGĀJIENS
2.mūzika, 8 taktis

- 1.1.- Meitas izpilda 3.kustību griezienā pa labi, - virzienā uz skatuves kreiso malu.
- 2.1.- Dejojājas 3 līnijās sadotās rokās izpilda 3.kustību, sākot ar kreiso kāju, atmuguriski uz dibenplānu.
- 3.1.- Atkārto 1.takts darbību.
- 4.1.- Līnijās sadotās rokās ar 3.kustību negriezoties virzās uz priekšu – uz skalītājiem.
5. -- 8.1.- Turpinot 1. – 4.1. darbību, dejojājas aiziet skatuves kreisās malas kulisēs.

DEJAS KUSTĪBU APRAKSTS

1.kustība

Taktsmērs ¾. mūzikas 1.daļa.

- 1.1.- Uz „viens”- solis uz priekšu ar labo kāju.
Uz „-ī”- solis ar kreiso kāju.
Uz „divi”- solis ar labo kāju.
Uz „trīs”- solis ar kreiso kāju.

Kustību turpina, atkal sākot ar labo kāju. 1.kustība dejā jāizpilda pļūstoši un plaši. Visi soļi vienāda garuma, neviens solis netiek akcentēts. Rokas meitām brīvi lejā, nedaudz atceltas no ķermeņa.

2.kustība

Taktsmērs 4/4. Kustību izpilda 1.mūzikas 15.taktī.

- 1.1.- Uz „viens”- solis ar labo kāju.
Uz „-ī”- solis ar kreiso kāju.
Uz „divi”- solis ar labo kāju.
Uz „trīs”- solis ar kreiso kāju.
Uz „čēt”- solis ar labo kāju.
Uz „-rī”- solis ar kreiso kāju.

2.kustību dejā izpilda 1., 3. un 5.gājiena nobeigumā – 15.taktī, mainās taktsmērs. To izpilda pārejā uz 2., 4. un 6.gājienu, kad tūdaļ seko 3.kustība.

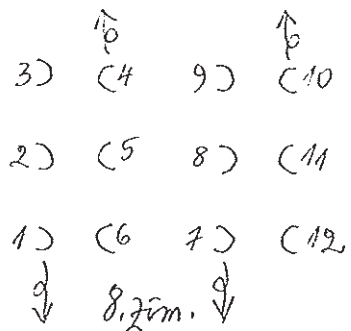
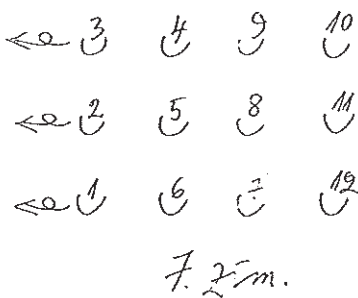
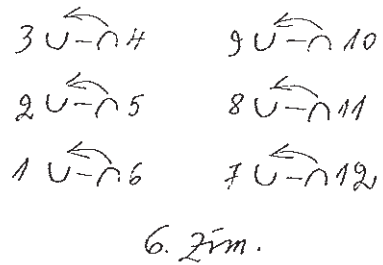
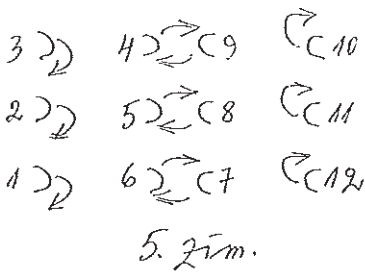
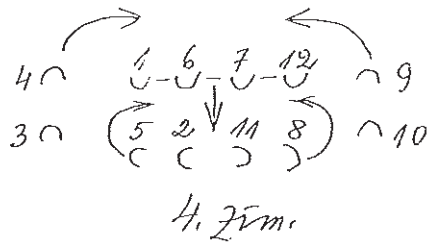
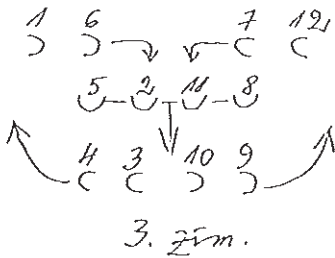
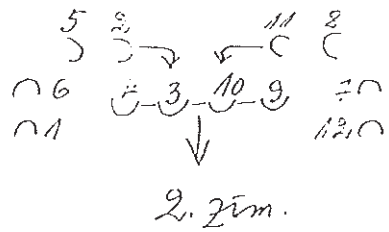
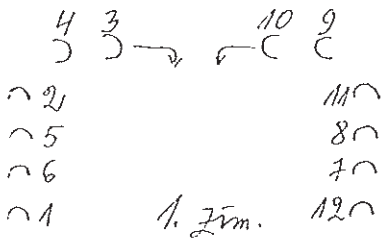
3.kustība
Taktmērs 3/4, Otrā mūzikas daļa.

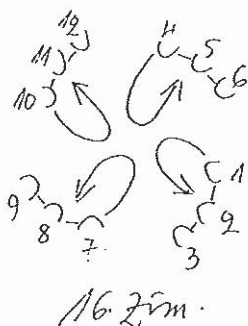
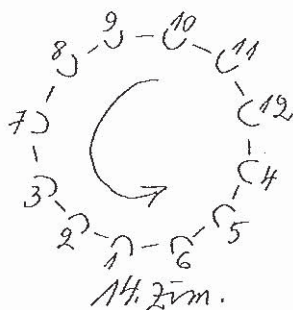
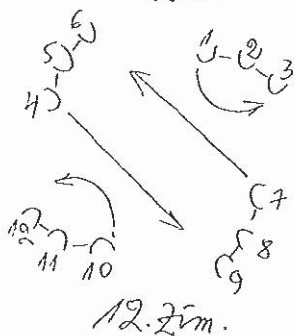
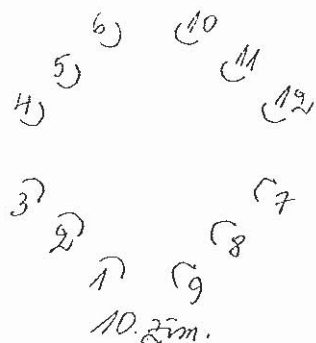
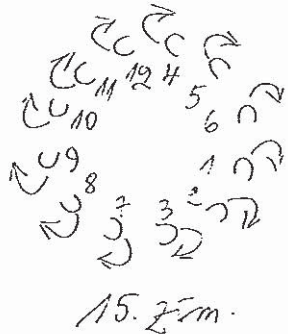
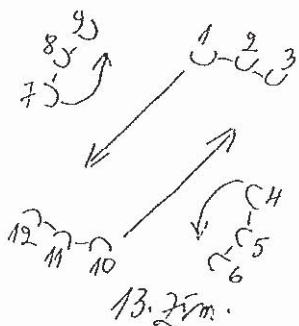
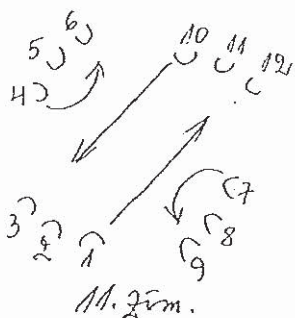
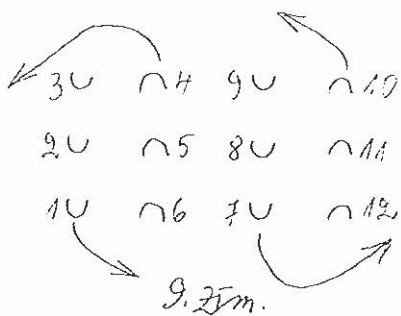
- 1.t.- Uz „viens”- solis sānis ar labo kāju.
Uz „-ī”- kreiso kāju pieliek pie labās.
Uz „di”- solis ar labo kāju griezienā pa labi.
Uz „-vī”- solis ar kreiso kāju griezienā pa labi, nobeidzot pilnu apgriezīenu.
Uz „trīs”- solis sānis ar labo kāju. Kreisā kāju paliek sānis nostiepta. Ķermeņa svars uz labās kājas.
- 2.t.- Uz „viens”- solis sānis ar kreiso kāju.
Uz „-ī”- labo kāju pieliek pie kreisās.
Uz „di”- solis ar kreiso kāju griezienā pa kreisi.
Uz „-vī”- solis ar labo kāju griezienā pa kreisi, nobeidzot pilnu apgriezīenu.
Uz „trīs”- solis sānis ar kreiso kāju. Kreisā kāja paliek sānis nostiepta. Ķermeņa svars uz kreisās kājas.

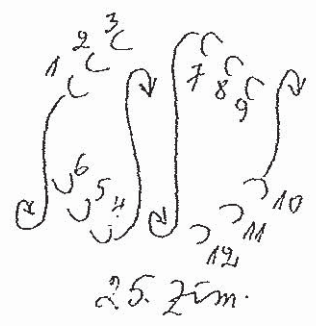
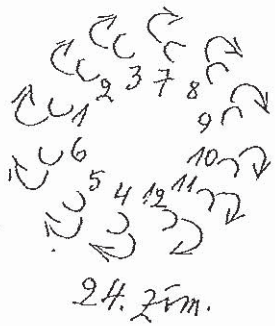
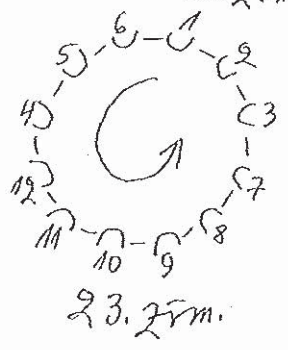
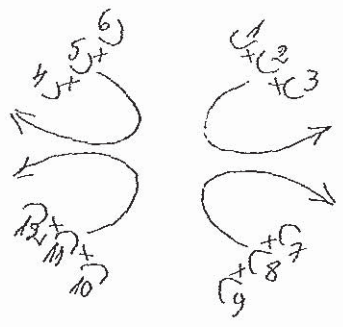
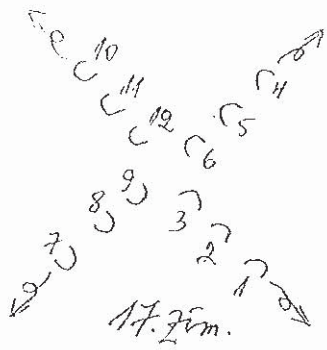
Dejā šo kustību izpilda arī negriežoties, - virzienā uz priekšu vai at muguriski atpakaļ.
2.kustību jādejo enerģiskāk un trauksmaināk, - kā pretstatā liriski plūstošai 1.kustībai.

2001.g.3.decembrī

Fejas „Tumsā mami tam būs pēda” zīmējumi

Tumsā mani tautas veda

Mitriņi

Terads

Grupa "Siliņi"

① a)

Tumsā mani tautas ve-da, tumšs jū-dza kumeli-nis,

b) Tumsā mani tautas ve-da, tumšs jū-dza kumeli-nis.

Lai celīna neredzē-jū pie sa-ve-mi bāli-niemi,

② Lai celīna nere-dzē-jū pie sa-ve-mi bāli...

Terads, ① a + b, ②, ① a + b, ②, ① a + b, ②, ②.

Tumsā mani tautas veda,
Tumšus jūdza kumeliņus.
Tumsā mani tautas veda,
Tumšus jūdza kumeliņ's.

Lai celīna neredzēju
Pie saviemi bāliņiem.
Lai celīna neredzēju
Pie saviemi bāli...

Tumši, tumši tie siliņi,
Tumši dienu, tumši nakti.
Tumši, tumši tie siliņi,
Tumši dienu, tumši nakt'.

Kā nebija tumšiem būti,-
Nav neviena ozoliņa.
Kā nebija tumšiem būti,-
Nav neviena ozo...

Sveši, sveši tie ļautiņi,-
Sveši tuvu, sveši tālu.
Sveši, sveši tie ļautiņi,-
Sveši tuvu, sveši tāl'.

Kā nebija svešiem būti -
Nav neviena bāleliņa.
Kā nebija svešiem būti -
Nav nevien bāle...

"Dzintarkrasta puīši"; Arvīda Žilinska mūzika.

Sīzētiska deĵa 8 puīšiem. Pirmo reizi iestudēta TDA "Jaunība", - veltījums VI Deĵu svētkiem. 1965. g. jaunrades deĵu skatē ieguva *I prēmiju*. Mācīta horeogrāfu seminārā Igaunijā. Tūliņ publicēja igauņu valodā (ātrāk nekā latviešu). Pirmo reizi daudzu kolektīvu izpildījumā deĵa tika parādīta republikas zvejnieku svētkos Salacgrīvā 1967. g., 1968. g. TDA salidojumā Valmierā 1968. g. pēc publikas pieprasījuma deĵu mācās atkārtot. Deĵota VI Deĵu svētkos 1970. g. stadionā (virsvadītāja I. Saulīte), kā arī Mežaparkā (virsvadītājs V. Ozols). X Deĵu svētkos 1985. g. deĵas iestudējums stadionā tiks papildināts ar zvejnieku tīkliem. I. Saulīte par šiem svētkiem raksta: "*No iepriekšējiem svētkiem atkārtotām deĵām ir meklēts pavisam jauns risinājums. Tā V. Ozols, būdams savai deĵai "Dzintarkrasta puīši" virsvadītājs, tuvina to mazam teatralizētam uzvedumam un pārsteidz publiku ar "zelta zivtiņu" (TDA "Vecrīga") negaidītu parādīšanos zvejnieku tīklos". ("Deĵu svētki Latvijā", R.,1993.).*

Deĵa 1966. g. mācīta horeogrāfu seminārā Lietuvā. Pēc tam publicēta lietuviešu valodā un deĵota daudzu kolektīvu repertuārā. Deĵots Studentu svētkos Ogrē 1971. g., TDA koncertos Rīgā Sporta pilī 1973. g. Deĵa daudz rādīta ārzemju koncertbraucienos. TDA "Diždancis" deĵoja 1979. g. Maskavā (autoram tika piešķirta tautsaimniecības izstādes medaļa), 1981. g. Jaltā, Sevastopolē, 1984. g. Beļģijā, Holandē.

Publicēta – broš. "Dzintarkrasta puīši", R.,1967.;

"Latviešu jaunrades deĵas IV", R.,1972.